

Avant de statuer sur la demande de l'Administration de la T.V.A., de l'Enregistrement et des Domaines, tendant à obtenir, au nom de l'Etat, l'envoi en possession de la succession, le tribunal de première instance de Bruxelles, 27e chambre, a, par ordonnance du 10 octobre 2000, prescrit les publications et affiches prévues par l'article 770 du Code civil.

Malines, le 18 janvier 2001.

Le directeur régional de l'Enregistrement et des Domaines,
P. De Cuyper.

(53932)

[2001/53933]

Succession en déshérence de Duson, Lucie Cécile

Duson, Lucie Cécile, née à Sint-Genesius-Rode le 5 janvier 1902, divorcée, domiciliée à Zellik (Asse), Termolenhoflaan 12, est décédée à Asse le 23 juin 1988, sans laisser de successeur connu.

Avant de statuer sur la demande de l'Administration de la T.V.A., de l'Enregistrement et des Domaines, tendant à obtenir, au nom de l'Etat, l'envoi en possession de la succession, le tribunal de première instance de Bruxelles, 27e chambre, a, par ordonnance du 10 octobre 2000, prescrit les publications et affiches prévues par l'article 770 du Code civil.

Malines, le 18 janvier 2001.

Le directeur régional de l'Enregistrement et des Domaines,
P. De Cuyper.

(53933)

Alvorens te beslissen over de vraag van de Administratie van de BTW, Registratie en Domeinen, namens de Staat, tot de inbezitstelling van de nalatenschap, heeft de rechtbank van eerste aanleg van Brussel, 27e kamer, bij beschikking van 10 oktober 2000, de bekendmakingen en aanplakkingen, voorzien bij artikel 770 van het Burgerlijk Wetboek, bevolen.

Mechelen, 18 januari 2001.

De gewestelijke directeur van de Registratie en Domeinen,
P. De Cuyper.

(53932)

[2001/53933]

Erfloze nalatenschap van Duson, Lucie Cécile

Duson, Lucie Cécile, geboren te Sint-Genesius-Rode op 5 januari 1902, echtgescheiden, wonende te Zellik (Asse), Termolenhoflaan 12, is overleden te Asse op 23 juni 1988, zonder bekende erfopvolgers na te laten.

Alvorens te beslissen over de vraag van de Administratie van de BTW, Registratie en Domeinen, namens de Staat, tot de inbezitstelling van de nalatenschap, heeft de rechtbank van eerste aanleg van Brussel, 27^e kamer, bij beschikking van 10 oktober 2000, de bekendmakingen en aanplakkingen, voorzien bij artikel 770 van het Burgerlijk Wetboek, bevolen.

Mechelen, 18 januari 2001.

De gewestelijke directeur van de Registratie en Domeinen,
P. De Cuyper.

(53933)

MINISTERE DE L'INTERIEUR

[C - 2001/00450]

2 MAI 2001. — Circulaire ministérielle OOP 30 relative à l'exécution de la loi du 13 mai 1999 relative aux sanctions administratives dans les communes

A Madame et Messieurs les Gouverneurs de province

A Madame le Gouverneur de l'arrondissement administratif de Bruxelles-Capitale

Pour information :

A Mesdames et Messieurs les Commissaires d'arrondissement

A Mesdames et Messieurs les Bourgmestres

Madame la Gouverneur,

Monsieur le Gouverneur,

La loi du 13 mai 1999 relative aux sanctions administratives dans les communes (*Moniteur belge* du 10 juin 1999) envisage 4 points distincts, qu'il faut garder à l'esprit :

— L'insertion de la notion de « dérangement public » dans les compétences de police administrative communale (art. 135, § 2, NLC);

— La possibilité d'infliger des sanctions administratives par la commune (art. 119bis nouveau NLC);

— Le droit pour le bourgmestre, en cas d'extrême urgence et lorsque l'exploitant ne respecte pas les conditions d'exploitation, de prononcer la fermeture provisoire d'un établissement ou la suspension d'une autorisation (art. 134ter NLC);

— La possibilité pour le bourgmestre de fermer provisoirement un établissement pour des motifs d'ordre public (art. 134quater NLC).

PLAN

A. LE « DERANGEMENT PUBLIC »

B. LES SANCTIONS ADMINISTRATIVES COMMUNALES

B.1. Généralités

B.2. 1re condition : adapter les règlements de police

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

[C - 2001/00450]

2 MEI 2001. — Ministeriële omzendbrief OOP 30 aangaande de uitvoering van de wet van 13 mei 1999 betreffende de invoering van de gemeentelijke administratieve sancties

Aan Mevrouw en de heren Provinciegouverneurs

Aan Mevrouw de Gouverneur van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad

Ter informatie :

Aan Mevrouwen en de heren Arrondissementscommissarissen

Aan Mevrouwen en de heren Burgemeesters

Mevrouw de Gouverneur,

Mijnheer de Gouverneur,

De wet van 13 mei 1999 betreffende de invoering van de gemeentelijke administratieve sancties (*Belgisch Staatsblad* van 10 juni 1999) voorziet 4 afzonderlijke punten die men in het achterhoofd moet houden :

— De invoeging van het begrip « openbare overlast » in de bevoegdheden van de administratieve gemeentelijke politie (art. 135, § 2, NGW);

— De mogelijkheid tot het opleggen van administratieve sancties door de gemeente (nieuw art. 119bis NGW);

— Het recht van de burgemeester, in geval van hoogdringendheid, wanneer de uitbater de uitbatingvoorwaarden niet naleeft, om de voorlopige sluiting van een instelling of de schorsing van een vergunning uit te spreken (art. 134ter NGW);

— De mogelijkheid voor de burgemeester om een instelling voorlopig te sluiten om redenen van openbare orde (art. 134quater NGW).

PLAN

A. DE « OPENBARE OVERLAST »

B. DE GEMEENTELIJKE ADMINISTRATIEVE SANCTIES

B.1. Algemeen

B.2. 1ste voorwaarde : de politiereglementen aanpassen

- B.2.1. Compléter si nécessaire les règlements et ordonnances en déterminant les comportements constituant des « dérangements publics »
- B.2.2. Choisir si ces infractions aux règlements et ordonnances communaux feront l'objet d'une sanction administrative ou d'une sanction pénale
- B.2.3. Ne viser que des comportements qui ne sont pas encore — en tant que tels — sanctionnés par l'application d'une autre norme
- a) 1re conséquence : pas de double incrimination
- b) 2e conséquence : concours d'infraction
- c) 3e conséquence : complémentarité entre approche pénale et administrative
- B.2.4. Déterminer la sanction administrative
- B.3. Le constat de l'infraction au règlement communal
- B.4. Les amendes administratives communales
- B.4.1. condition préalable : la commune doit désigner le fonctionnaire compétent pour imposer les amendes administratives
- B.4.2. Démarrage de la procédure (art. 119bis nouveau, § 9)
- B.4.3. Moyens de défense du contrevenant
- B.4.4. Décision du fonctionnaire désigné
- B.4.5. Notification de l'amende administrative
- B.4.6. Appel
- B.5. Les sanctions administratives imposées par le collège des bourgmestre et échevins
- B.5.1. Les sanctions
- B.5.2. Constat de l'infraction
- B.5.3. Transmission au fonctionnaire désigné
- B.5.4. Organe compétent
- B.5.5. Décision et exécution
- B.5.6. Moyens de défense et recours
- C. NOUVELLES MESURES DE POLICE EXECUTOIRES PAR LE BOURGMESTRE
- C.1. Règles communes aux 2 procédures
- C.2. L'article 134ter nouveau :
- C.2.1. L'extrême urgence
- C.2.2. Absence de compétence d'extrême urgence d'une autre autorité
- C.2.3. Procédure
- C.2.4. Décision
- C.3. L'article 134quater nouveau
- C.3.1. Circonstances
- C.3.2. Procédure
- C.3.3. Décision
- A. LE « DERANGEMENT PUBLIC »

Le législateur a voulu, par la loi du 13 mai 1999, déterminer et élargir la compétence des communes en matière de lutte contre le « dérangement public ».

Le législateur n'a pas donné une notion précise du dérangement public. Je suis d'avis qu'il convient de la distinguer des autres composantes classiques de la notion d'ordre public.

Le dérangement public vise des comportements matériels, essentiellement individuels, qui sont de nature à troubler le déroulement harmonieux des activités humaines et à réduire la qualité de la vie des habitants d'une commune, d'un quartier, d'une rue d'une manière qui dépasse les contraintes normales de la vie sociale.

On peut considérer les dérangements publics comme des formes légères de troubles à la tranquillité, à la sécurité, à la salubrité et à la propreté publique.

En ajoutant le dérangement public à l'énumération de l'article 135, § 2, le législateur a confirmé que cette matière relevait bien des missions de police de la commune.

Ce principe complète les nouvelles compétences reconnues aux organes de la commune; sur le plan réglementaire, au conseil communal (art. 119bis nouveau) et sur le plan des mesures d'exécution, au bourgmestre (articles 134ter et quater nouveaux).

Avant l'entrée en vigueur de la loi du 13 mai 1999, les communes qui souhaitaient, par exemple, fermer une discothèque en raison du trouble causé par le comportement de ses visiteurs n'avaient pas toujours la compétence pour le faire. Le Conseil d'Etat a toujours limité les possibilités d'actions locales en exigeant qu'il y ait une infraction à « l'ordre matériel » pour qu'une mesure de police puisse être valablement prise. Lorsque le comportement des visiteurs ne portait

- B.2.1. Indien nodig de reglementen en verordeningen aanpassen door de gedragingen te bepalen die "openbare overlast" vormen
- B.2.2. Kiezen of die overtredingen van de gemeentelijke reglementen en verordeningen het voorwerp zullen uitmaken van een administratieve sanctie of een strafrechtelijke sanctie
- B.2.3. Uitsluitend gedragingen beogen die — als zodanig — nog niet gesanctioneerd worden door de toepassing van een andere norm
- a) 1ste gevolg : geen dubbele aantijging
- b) 2e gevolg : samenloop
- c) 3e gevolg : complementariteit tussen strafrechtelijke en administratieve benadering
- B.2.4. De administratieve sanctie bepalen
- B.3. Vaststelling van de inbreuk op het gemeentelijk reglement
- B.4. De gemeentelijke administratieve geldboetes
- B.4.1. voorafgaandelijke voorwaarde : de gemeente moet de ambtenaar aanduiden die bevoegd is voor het opleggen van de administratieve geldboetes
- B.4.2. Opstarten van de procedure (nieuw artikel 119bis, § 9)
- B.4.3. Verweermiddelen van de overtreder
- B.4.4. Beslissing van de aangewezen ambtenaar
- B.4.5. Kennisgeving van de administratieve geldboete
- B.4.6. Beroep
- B.5. De administratieve sancties opgelegd door het College van burgemeester en schepenen
- B.5.1. De sancties
- B.5.2. Vaststelling van inbreuk
- B.5.3. Overmaking aan de aangewezen ambtenaar
- B.5.4. Bevoegd orgaan
- B.5.5. Beslissing en uitvoering
- B.5.6. Verweermiddelen en beroep
- C. NIEUWE POLITIEMAATREGELEN VOOR DE BURGEMEESTER

- C.1. Algemene regels voor de 2 procedures
- C.2. Nieuw artikel 134ter
- C.2.1. Hoogdringendheid
- C.2.2. Afwezigheid van een andere overheid die de bevoegdheid van hoogdringendheid bezit
- C.2.3. Procedure
- C.2.4. Beslissing
- C.3. Het nieuwe artikel 134quater
- C.3.1. Omstandigheden
- C.3.2. Procedure
- C.3.3. Beslissing

A. DE « OPENBARE OVERLAST »

Met de wet van 13 mei 1999 heeft de wetgever de bevoegdheid van de gemeenten inzake de strijd tegen de « openbare overlast » willen bepalen en uitbreiden.

De wetgever heeft geen precies begrip van de openbare overlast gegeven. Ik ben van mening dat de openbare overlast onderscheiden moet worden van de andere klassieke bestanddelen van het begrip openbare orde.

De openbare overlast heeft betrekking op, voornamelijk individuele, materiële gedragingen die het harmonieuze verloop van de menselijke activiteiten kunnen verstoren en de levenskwaliteit van de inwoners van een gemeente, een wijk, een straat, kunnen beperken op een manier die de normale druk van het sociale leven overschrijdt.

Men kan de openbare overlast beschouwen als lichte vormen van verstoringen van de openbare rust, veiligheid, gezondheid en zindelijkheid.

Door de openbare overlast toe te voegen aan de opsomming van artikel 135, § 2, heeft de wetgever bevestigd dat deze aangelegenheid wel degelijk tot de opdrachten van de gemeentepolitie behoorde.

Dit principe vult de nieuwe bevoegdheden aan die erkend zijn voor de instellingen van de gemeente; op reglementair vlak aan de gemeenteraad (nieuw art. 119bis) en op het vlak van de uitvoeringsmaatregelen aan de burgemeester (nieuwe artikelen 134ter en quater).

Vóór de inwerkingtreding van de wet van 13 mei 1999, hadden de gemeenten die bijvoorbeeld een discotheek wilden sluiten wegens de onrust veroorzaakt door het gedrag van haar bezoekers, daartoe niet altijd de bevoegdheid. De Raad van State heeft de mogelijkheden van lokale acties steeds beperkt door te eisen dat er een overtreding van «de materiële orde» was, opdat er geldig een politiematregel getroffen kon worden. Wanneer het gedrag van de bezoekers geen inbreuk pleegde

pas atteinte à la tranquillité ou à la sécurité publique, tout en provoquant une réelle gêne (consommation exagérée d'alcool, toxicomanie, trafic de stupéfiants), le Conseil d'Etat avait toujours statué qu'il s'agissait de troubles à l'ordre moral, et que les mesures de police administrative prises par le bourgmestre ne pouvaient traiter ce type de problème.

Cet ensemble juridique cohérent permet maintenant de dépasser les difficultés qu'on a rencontrées dans le passé.

B. LES SANCTIONS ADMINISTRATIVES COMMUNALES

B.1. Généralités

En raison de la surcharge de travail des parquets et juridictions répressives, un grand nombre de procès-verbaux établis à l'occasion d'infractions aux règlements de police sont actuellement classés sans suite. Les communes constatent qu'elles ne peuvent par conséquent plus faire appliquer leurs ordonnances de police. Le citoyen peut avoir l'impression que ce type de comportements reste impuni.

Si, grâce au système des amendes administratives, une sanction fait effectivement suite à l'infraction, l'intéressé fera un lien entre l'infraction qui a été commise et la sanction qui y fait suite.

Le 10 juin 1999 est parue au *Moniteur belge* la loi du 13 mai 1999 relative à l'introduction des sanctions administratives. L'entrée en vigueur de cette loi à la date du 20 juin 1999 a introduit dans l'ordre judiciaire belge un tout nouvel instrument. Les communes sont dorénavant en mesure de lutter de manière plus rapide et plus efficace contre la « petite » criminalité, mais aussi contre certains troubles à la tranquillité, la sécurité, la salubrité, la propreté et contre certains dérangements publics sur leur territoire.

La création d'une compétence pour prendre des sanctions administratives au niveau communal permet de réagir plus rapidement lorsqu'une infraction est perpétrée. En effet, la procédure doit être réglée dans un délai déterminé : l'article 119bis nouveau impose une limite de six mois, avec pour corollaire la réduction du moment compris entre l'infraction et la sanction.

L'objectif ainsi poursuivi par la loi est que ces comportements peu graves mais perçus dans la vie quotidienne comme particulièrement dérangeants ne soient plus exclusivement traités de manière pénale (via les parquets et le Procureur du Roi) mais puissent l'être par le biais de sanctions administratives.

Ces sanctions administratives sont de 4 types :

- l'amende administrative d'un maximum de 10 000 francs;
- la suspension administrative d'une autorisation ou permission délivrée par la commune;
- le retrait administratif d'une autorisation ou permission délivrée par la commune;
- la fermeture administrative d'un établissement à titre temporaire ou définitif.

La loi ne se limite cependant pas seulement à prévoir des sanctions visant à lutter contre la « petite » criminalité. Elle donne aux communes la possibilité d'adopter une approche propre face aux phénomènes de dérangements publics.

Pour ce faire, plusieurs conditions doivent être remplies :

B.2. Ire condition : adapter les règlements de police.

La première étape pour pouvoir imposer des sanctions administratives et pénales est d'adapter la réglementation existante pour viser ces cas.

Les communes ont toujours eu la compétence pour prévoir que les infractions à ses règlements et ordonnances étaient sanctionnées sur le plan pénal.

Pour rappel, l'article 119bis nouveau, § 1er, alinéa 2, de la Nouvelle Loi Communale dispose que si, dans le passé, un conseil communal avait prévu dans un règlement des amendes pénales plus élevées que des peines de police, celles-ci sont dorénavant ramenées de plein droit au maximum des amendes de police.

La loi du 13 mai 1999 a élargi les possibilités existantes.

— D'une part, les infractions aux règlements et ordonnances concernant la sécurité, la tranquillité, la salubrité et la propreté publique, pour lesquelles les communes pouvaient seulement, dans le passé, infliger des peines de police, peuvent dorénavant, dans certains cas, être punies de manière plus efficace par une sanction administrative;

— D'autre part, ces ordonnances peuvent maintenant également réprimer des dérangements publics.

B.2.1. Compléter si nécessaire les règlements et ordonnances en déterminant les comportements constituant des « dérangements publics »

Le Conseil communal doit préciser à l'avance quels sont les comportements spécifiques qui sont ressentis comme perturbateurs dans la commune et lesquels peuvent être rendus punissables au moyen de sanctions administratives ou pénales de police.

op de openbare rust of veiligheid, maar wel een reële hinder veroorzaakte (overmatig alcoholgebruik, druggebruik, drugshandel) had de Raad van State steeds de uitspraak gedaan dat het ging om verstoring van de morele orde, en dat administratieve politiematregelen getroffen door de burgemeester dit type probleem niet konden behandelen.

Dit coherent juridisch geheel maakt het nu mogelijk om de problemen waarmee men in het verleden te maken kreeg, achter zich te laten.

B. DE GEMEENTELIJKE ADMINISTRATIEVE SANCTIES

B.1. Algemeen

Door de werkoverlast bij parketten en strafgerechten worden momenteel een zeer groot aantal van de processen-verbaal, opgesteld naar aanleiding van overtredingen van politiereglementen, geseponneerd. De gemeenten stellen vast dat ze hierdoor hun politieverordeningen niet langer afdwingbaar kunnen maken. Als gevolg hiervan kan de burger de indruk krijgen dat dit type gedragingen straffeloos blijft.

Wanneer er, dankzij het systeem van de administratieve boetes, effectief een straf volgt op een overtreding, wordt door betrokkene een link gelegd tussen de overtreding die werd begaan en de straf die erop volgt.

Op 10 juni 1999 is de wet van 13 mei 1999 betreffende de invoering van de administratieve sancties in het *Belgisch Staatsblad* verschenen. Met het in voege treden van deze wet, op 20 juni 1999, heeft een geheel nieuw instrument zijn intrede gedaan in de Belgische rechtsorde : de gemeenten zijn voortaan in staat om sneller en efficiënter de « kleine » criminaliteit op hun grondgebied te bestrijden, maar ook om sommige verstoringen van de openbare rust, veiligheid, gezondheid en zindelijkheid en sommige vormen van openbare overlast op hun grondgebied te bestrijden.

Door het instellen van een bevoegdheid om administratieve sancties te nemen op gemeentelijk vlak, kan er sneller gereageerd worden wanneer er een overtreding wordt begaan. De procedure dient immers afgehandeld te worden binnen een bepaalde termijn : het nieuwe artikel 119bis legt een beperking op van 6 maanden. Hierdoor vermindert de tijd tussen de overtreding en de bestraffing.

De bedoeling van de wet is dan ook om weinig ernstige gedragingen, die desalniettemin in het dagelijkse leven als erg storend worden ervaren, niet langer strafrechtelijk (via de parketten van de procureur des Konings) te laten afhandelen, maar veeleer door middel van administratieve sancties.

Er zijn 4 types administratieve sancties :

- de administratieve boete van maximum 10 000 frank;
- de administratieve schorsing van een door de gemeente afgeleverde toelating of vergunning;
- de administratieve intrekking van een door de gemeente afgeleverde toelating of vergunning;
- de tijdelijke of definitieve administratieve sluiting van een instelling.

De wet beperkt zich echter niet enkel tot het voorzien in sancties ter bestrijding van de « kleine » criminaliteit. Ze geeft aan de gemeenten de kans om hun eigen accenten te leggen aangaande de fenomenen van openbare overlast.

Hiertoe moeten een aantal voorwaarden vervuld zijn :

B.2. 1ste voorwaarde : de politiereglementen aanpassen.

De eerste stap om administratieve sancties te kunnen opleggen, bestaat erin de huidige reglementering daartoe aan te passen.

De gemeenten hebben altijd de bevoegdheid gehad om te voorzien dat de overtredingen van hun reglementen en verordeningen gesancioneerd werden op strafrechtelijk vlak.

Ter herinnering, het nieuwe artikel 119bis, § 1, tweede lid, van de Nieuwe Gemeentewet bepaalt dat, indien een gemeenteraad in het verleden in een reglement hogere strafrechtelijke boetes voorzien had dan de politieszacties, die voortaan van rechtswege op het maximum van de politieboetes gebracht worden.

De wet van 13 mei 1999 heeft de bestaande mogelijkheden uitgebreid.

— Enerzijds kunnen de overtredingen van de reglementen en verordeningen betreffende de openbare veiligheid, rust, gezondheid en zindelijkheid, waarvoor de gemeenten in het verleden alleen politiestrafen konden opleggen, voortaan in bepaalde gevallen doeltreffender bestraft worden door een administratieve sanctie;

— Anderzijds kunnen die verordeningen nu ook gevallen van openbare overlast beteugelen.

B.2.1. Indien nodig de reglementen en verordeningen aanpassen door de gedragingen te bepalen die « openbare overlast » vormen

De Gemeenteraad dient op voorhand te bepalen welke specifieke gedragingen in de gemeente als storend worden ervaren en welke strafbaar gesteld kunnen worden hetzij door middel van administratieve sancties hetzij door middel van politiestrafen.

Si les infractions concernant la sécurité, la tranquillité, la salubrité et la propreté publique figurent déjà dans les règlements communaux, voici une énumération purement exemplative de quelques comportements susceptibles de constituer un dérangement public qui pourrait faire l'objet de sanctions administratives :

a) L'utilisation le dimanche de tondeuses à gazon à moteur thermique ou de scies;

b) Le dépôt de sacs poubelles avant une certaine heure;

c) Le commerce et la possession de certaines substances dangereuses comme le gaz hilarant;

d) Les déprédations aux plantes dans les parcs et jardins publics;

e) Le fait de laisser des animaux domestiques se baigner dans les étangs ou pièces d'eau des parcs et jardins publics ou d'y attaquer les animaux d'ornements;

f) L'incinération de matières qui diffusent une forte odeur incommode;

g) Le dépassement du nombre maximal de personnes autorisées dans un établissement accessible au public;

h) Le fait d'entraver la circulation en ne tenant pas un chien en laisse;

i) Le recouvrement des plaques de rue et des numéros de maison;

j) Le collage d'affiches aux endroits non autorisés;

k) La pose de câbles, d'appareils ou d'autres connexions, émanant d'une initiative privée, et sans autorisation écrite préalable;

l) L'installation de camping-cars ou de caravanes à des endroits non aménagés à cet effet;

m) Le fait de nourrir des animaux sauvages ou redevenus sauvages;

n) Le dépôt de déchets provenant d'autres communes;

o) Le dépôt d'imprimés publicitaires dans les immeubles inoccupés ou dans les boîtes aux lettres, sur lesquelles un autocollant indiquant que l'occupant ne souhaite pas recevoir de publicité, a été apposé;

p) La vente ou l'usage de pétards ou de feux d'artifice à certaines occasions, à certaines heures ou dans certains lieux.

q) Uriner dans les lieux publics.

B.2.2. Choisir si ces infractions aux règlements et ordonnances communaux feront l'objet d'une sanction administrative ou d'une sanction pénale

Dans le passé, les administrations communales ne pouvaient sanctionner ces comportements que par le biais de peines de police. Elles dépendaient par conséquent du pouvoir judiciaire pour leur exécution.

Depuis la loi du 13 mai 1999, la commune se voit offrir la possibilité d'agir contre diverses formes de nuisance par des peines différentes : une peine de police ou une sanction administrative.

La commune doit cependant opérer un choix : le § 3 de l'article 119bis nouveau exclut la possibilité d'infliger, pour une seule infraction, une sanction pénale et une sanction administrative. Un choix doit donc être fait dans le règlement communal.

Si le choix de prévoir qu'une infraction particulière sera sanctionnée par une sanction administrative ou par une sanction pénale relève de la liberté de jugement du conseil communal, il convient d'attirer l'attention sur le fait qu'une sanction administrative présente de nombreux avantages :

— la sanction peut être déterminée de manière proportionnelle aux faits commis;

— la procédure utilisée pour l'infliger est plus rapide;

— les sanctions administratives peuvent mieux correspondre à la situation de l'auteur de l'infraction : des sanctions comme la suspension ou le retrait administratif d'une autorisation, voire la fermeture d'un établissement, sont parfois plus dissuasives qu'une amende;

— la commune dispose de la maîtrise de la procédure de sanctions;

— les communes disposent d'une liberté de jugement en ce qui concerne le choix de la sanction administrative et, en cas d'amende, en ce qui concerne le montant de celle-ci.

B.2.3. Ne viser que des comportements qui ne sont pas encore — en tant que tels — sanctionnés par l'application d'une autre norme

Il doit en effet être tenu compte de deux dispositions de l'article 119bis nouveau :

Le § 1er, qui dispose que « Le conseil peut prévoir des peines contre les infractions à ses règlements et ordonnances, à moins qu'une loi, décret ou ordonnance n'en ait fixé ». Il s'agit donc de sanctions pénales.

Le § 2, qui dispose que : « Le conseil peut aussi prévoir les sanctions administratives contre les infractions à ses règlements et ordonnances, à moins qu'une loi, décret ou ordonnance n'ait prévu une sanction pénale ou administrative. »

Hoewel de overtredingen betreffende de openbare veiligheid, rust, gezondheid en zindelijkheid reeds in de gemeentelijke reglementen staan, volgt hieronder een opsomming, louter bij wijze van voorbeeld, van enkele gedragingen die een openbare overlast kunnen vormen die het voorwerp zouden kunnen zijn van een administratieve sanctie :

a) Het gebruik van grasmachines of zaagmachines op zondag;

b) Het buitenzetten van vuilniszakken vóór een bepaald uur;

c) Handel en bezit van schadelijke middelen zoals lachgas;

d) Het opzettelijk aanrichten van schade aan planten in openbare parken en plantsoenen;

e) Het laten baden van huisdieren in visvijvers of waters van openbare parken en plantsoenen of er de sierdieren te laten aanvallen;

f) Het verbranden van stoffen die een sterk prikkelende geur verspreiden;

g) De overschrijding van het maximum aantal personen in een inrichting die toegankelijk is voor het publiek;

h) Het hinderen van het verkeer door een hond niet aan de lijn te houden;

i) Het bedekken van straatnaamborden en huisnummers;

j) Het aanbrennen van aanplakkingen op plaatsen waar dit niet toegelaten is;

k) Het zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming aanbrennen van bedradingen, toestellen of andere verbindingen, uitgaande van een privé-initiatief;

l) Het opstellen van woonwagens op plaatsen die daarvoor niet worden ingericht;

m) Het voeren van wilde of verwilderde dieren;

n) Het aanbieden van afvalstoffen afkomstig uit andere gemeenten;

o) Het bedelen van reclamedrukwerk in leegstaande panden of in brievenbussen waarop een zelfklever werd aangebracht die aangeeft dat de bewoner geen reclamedrukwerk wenst te ontvangen;

p) De verkoop of het gebruik van rotjes of vuurwerk bij bepaalde gelegenheden, op bepaalde uren of op bepaalde plaatsen;

q) Urineren op openbare plaatsen.

B.2.2. Kiezen of die overtredingen van de gemeentelijke reglementen en verordeningen het voorwerp zullen uitmaken van een administratieve sanctie of een strafrechtelijke sanctie

In het verleden konden de gemeentebesturen deze gedragingen uitsluitend sanctioneren door politiestrafpen. Zij waren bijgevolg afhankelijk van de gerechtelijke macht voor de uitvoering ervan.

Sinds de wet van 13 mei 1999 heeft de gemeente de mogelijkheid om tegen diverse vormen van overlast op te treden met verschillende straffen : een politiestraf of een administratieve sanctie.

De gemeente moet echter een keuze maken : § 3 van het nieuwe artikel 119bis sluit de mogelijkheid uit om, voor één enkele overtreding, een strafrechtelijke sanctie en een administratieve sanctie op te leggen. Er moet dus een keuze gemaakt worden in het gemeentelijk reglement.

Wordt de keuze om te bepalen of een bepaalde overtreding gesanctioneerd zal worden door een administratieve of door een strafrechtelijke sanctie overgelaten aan het oordeel van de gemeenteraad, toch dient men de aandacht erop te vestigen dat een administratieve sanctie talrijke voordelen biedt :

— de sanctie kan verhoudingsgewijs tot de gepleegde feiten bepaald worden;

— de gebruikte procedure om de sanctie op te leggen is sneller;

— een administratieve sanctie kan beter afgestemd worden op de situatie van de overtreding : een sanctie zoals de schorsing of de administratieve intrekking van een toelating, of zelfs de sluiting van een instelling, heeft soms meer afschrikkingkracht dan een boete;

— de gemeente heeft de macht over de sanctieprocedure;

— de gemeente beschikt over een vrijheid van oordeel wat de keuze van de administratieve sanctie betreft, en in geval van een boete, wat het bedrag ervan betreft.

B.2.3. Uitsluitend gedragingen beogen die — als zodanig — nog niet gesanctioneerd worden door de toepassing van een andere norm

Er moet immers rekening gehouden worden met twee bepalingen van het nieuwe artikel 119bis :

§ 1, die het volgende bepaalt : « De raad kan straffen stellen op de overtreding van zijn reglementen en verordeningen, tenzij een wet, decreet of ordonnantie daarin heeft voorzien ». Het betreft hier dus strafrechtelijke sancties.

§ 2, die het volgende bepaalt : « De raad kan eveneens, tenzij een wet, decreet of ordonnantie reeds voorzien heeft in een strafsancie of een administratieve sanctie, de administratieve sancties stellen op de overtreding van zijn reglementen en verordeningen. »

a) 1re conséquence : pas de double incrimination.

Lorsque le législateur fédéral ou régional a déjà prévu une sanction pour un comportement déterminé, la commune n'est alors plus compétente pour prévoir une sanction administrative pour ce même comportement ni pour l'infliger.

A cet égard, il convient de relever que c'est à tort que des règlements de police actuels de différentes communes sanctionnent des comportements déjà sanctionnés par des normes plus élevées. A l'occasion des modifications à leurs règlements de police, les communes sont invitées à y remédier ou à les préciser.

Rien n'empêche, en effet, de prévoir des sanctions administratives pour un comportement différemment qualifié.

Exemple : Les infractions en matière de roulage constituent un bon exemple de comportements qui ne peuvent en principe pas être sanctionnés au moyen de la loi sur les sanctions administratives communales.

b) 2e conséquence : concours d'infraction.

Il doit cependant être tenu compte du fait que certains comportements constituent une infraction tant du point de vue pénal que du point de vue administratif.

Exemple 1 : lorsqu'une alarme de voiture se déclenche sans raison entre le coucher et le lever du soleil, ce problème tombe sous la coupe de l'article 561, 1er, du Code pénal (tapage nocturne). Cette infraction est punie d'une amende de 10 à 20 francs, accompagnée, en cas de récidive, d'une peine principale d'emprisonnement de 9 jours au plus. Il s'agit là d'une infraction judiciaire et il y a concours d'infractions quand on impose une sanction administrative du fait que l'alarme de voiture se déclenche sans raison.

Exemple 2 : de nombreuses communes prévoient dans leur règlement de police l'obligation de tenir les chiens en laisse. L'article 556, 3e, du Code pénal érige en contravention de 2e classe le comportement de ceux qui « auront excité ou n'auront pas retenu leurs chiens, lorsqu'ils attaquent ou poursuivent les passants, ... ». Dans l'hypothèse où un chien non tenu en laisse attaque un passant, on ne se trouve pas dans une situation de « double incrimination », mais dans la situation du concours d'infraction (voir supra, a).

Exemple 3 : dans la Région flamande, l'infraction de laisser son chien procéder à des déjections sur la voie publique, doit être décrite avec précision. Le règlement doit préciser que ces déjections canines ne constituent pas des déchets ménagers (1) dans la mesure où, sans cette précision, cette question est réglée par le décret sur les déchets (Vlarem) qui régit l'abandon de déchets ménagers. En cas de pluralité de normes, c'est la norme supérieure qui s'applique. Ce serait alors le décret sur les déchets qui l'emporterait. (2)

Dans le cas du concours d'infraction, l'article 119bis nouveau, 7e, est conforme aux principes généraux en matière d'amendes administratives : la procédure pénale a la priorité sur la procédure administrative. L'original du procès-verbal doit par conséquent être transmis au Procureur du Roi. Le procureur a un délai d'un mois pour prévenir le fonctionnaire désigné qu'une information ou une enquête judiciaire est entamée. A l'expiration de ce délai, seule une sanction administrative peut encore être infligée. Aucune poursuite ne peut être engagée. Il s'agit là d'un délai de forclusion.

c) 3e conséquence : complémentarité entre approche pénale et administrative

Un problème que cette loi peut par exemple aborder est le fléau que constituent les alarmes de voitures. Il arrive fréquemment que ces alarmes se déclenchent sans raison.

Exemple : aucune disposition du code pénal ne prévoit de sanction pour le déclenchement intempestif des alarmes de voitures pendant la journée. Une sanction administrative en ce sens peut dès lors figurer dans le règlement communal. Une amende administrative de 10 000 francs maximum peut être infligée lorsque l'alarme se déclenche, sans raison valable, entre le lever et le coucher du soleil.

B.2.4. Déterminer la sanction administrative

Le conseil communal peut opter entre 4 types de sanctions administratives :

- l'amende administrative d'un maximum de 10 000 francs;
- la suspension administrative d'une autorisation ou permission délivrée par la commune;
- le retrait administratif d'une autorisation ou permission délivrée par la commune;
- la fermeture administrative d'un établissement à titre temporaire ou définitif.

Il convient de déterminer la sanction qui correspondra le mieux à un comportement ou une abstention spécifique. Il est nécessaire et souhaitable d'instituer une peine qui corresponde de près à l'infraction perpétrée.

a) 1ste gevolg : geen dubbele aantijging.

Wanneer de federale of gewestelijke wetgever reeds een sanctie voor een bepaald gedrag voorzien heeft, is de gemeente niet meer bevoegd om een administratieve sanctie voor datzelfde gedrag te voorzien of op te leggen.

In dat opzicht dient opgemerkt te worden dat sommige huidige politiereglementen in diverse gemeenten ten onrechte gedragingen sanctioneren die reeds door een hogere norm worden gesanctioneerd. Die gemeenten worden verzocht om ter gelegenheid van wijzigingen aan hun politiereglement hieraan te verhelpen of de nodige preciseringen aan te brengen.

Niets belet immers administratieve sancties te voorzien voor een anders gekwalificeerd gedrag.

Voorbeeld : De verkeersovertredingen vormen een goed voorbeeld van gedragingen die in principe niet gesanctioneerd kunnen worden door middel van de wet betreffende de gemeentelijke administratieve sancties.

b) 2^e gevolg : samenloop.

Er moet evenwel rekening mee gehouden worden dat bepaalde gedragingen een overtreding kunnen inhouden, zowel vanuit strafrechtelijk als vanuit administratief standpunt.

Voorbeeld 1 : wanneer een autoalarm tussen zonsopgang en zonsopgang zonder reden in werking treedt, valt dit probleem onder de toepassing van artikel 561, 1er van het Strafwetboek (nachtlawaai). Deze overtreding wordt bestraft met een geldboete van 10 tot 20 frank, waarbij, in geval van herhaling, nog een hoofdgevangenisstraf van maximum 9 dagen komt. Dit betreft een rechtsinbreuk en men zal een « samenloop » verkrijgen als er daarnaast een administratieve sanctie wordt opgelegd omwille van het zonder reden afgaan van het autoalarm.

Voorbeeld 2 : talrijke gemeenten voorzien in hun politiereglement de verplichting om honden aan de leiband te houden. Artikel 556, 3^e, van het Strafwetboek bepaalt een overtreding van tweede klasse voor het gedrag van diegenen die « hun hond hebben aangespoord of niet hebben tegengehouden wanneer hij voorbijgangers aanvalt of achtervolgt... ». Ingeval een niet aan de leiband gehouden hond een voorbijganger aanvalt, verkrijgt men geen geval van « dubbele aantijging », maar een geval van samenloop (zie supra, a).

Voorbeeld 3 : in het Vlaams Gewest moet de inbreuk waarbij men zijn hond toelaat uitwerpselen op de openbare weg achter te laten, met precisie omschreven zijn. Het reglement moet uitdrukkelijk vermelden dat deze hondenuitwerpsels geen huishoudelijk afval uitmaken (1). Zonder deze vermelding zal deze zaak onder de toepassing vallen van het decreet op de afvalstoffen (Vlarem), welke het achterlaten van huishoudelijk afval regelt. Indien er diverse normen voorhanden zijn, zal het immers steeds de hoogste norm zijn die van toepassing is (2).

In geval van samenloop van overtreding is het nieuwe artikel 119bis, 7e, conform aan de algemene principes inzake de administratieve geldboetes : de strafrechtelijke procedure heeft voorrang op de administratieve procedure. Het origineel van het proces-verbaal moet bijgevolg worden overgemaakt aan de Procureur des Konings. De procureur heeft een termijn van één maand om de aangewezen ambtenaar ervan op de hoogte te brengen dat een opsporingsonderzoek of een vervolging wordt ingesteld. Bij het overschrijden van deze termijn kan enkel nog een administratieve sanctie worden opgelegd. Geen enkele vervolging kan nog worden ingesteld. De termijn van één maand betreft dus een vervaltermijn.

c) 3e gevolg : complementariteit tussen strafrechtelijke en administratieve benadering

Een probleem dat met deze wet aangepakt kan worden, is bijvoorbeeld de plaag van de autoalarmen. Het gebeurt veelvuldig dat deze zonder reden in werking treden.

Voorbeeld : geen enkel artikel van het strafwetboek voorziet een sanctie voor het foutief in werking treden van de autoalarmen tijdens de dag. Er kan dan ook in die zin een administratieve sanctie worden opgenomen in het gemeentereglement. Er kan een administratieve geldboete van maximum 10 000 frank worden opgelegd wanneer het alarm, zonder geldige reden, in werking treedt na zonsopgang en vóór zonsopgang.

B.2.4. De administratieve sanctie bepalen

De gemeenteraad kan kiezen tussen 4 soorten administratieve sancties :

- de administratieve geldboete van 10 000 frank maximum;
- de administratieve schorsing van een toelating of vergunning afgeleverd door de gemeente;
- de administratieve intrekking van een toelating of vergunning afgeleverd door de gemeente;
- de administratieve sluiting van een instelling, tijdelijk of definitief.

Het komt erop aan om te kiezen voor de sanctie die het best overeenkomt met een bepaald gedrag of verzuim. Het is nodig en wenselijk om een straf te bepalen die nauw aansluit bij de begane inbreuk.

Dans cette décision, il convient de tenir compte de l'organe qui sera compétent pour imposer la sanction : l'amende administrative relève du « fonctionnaire désigné » (voir B.4.1), tandis que les autres sanctions sont imposées par le collège des bourgmestre et échevins (voir B.5).

Il s'ensuit qu'il faut éviter de sanctionner une même infraction par différents types de sanctions administratives. De cette manière, l'infraction commise déterminera l'autorité compétente pour infliger la sanction. Par contre, le même comportement peut donner lieu à des sanctions différentes en cas de récidive.

Exemple : la commune délivre à l'association de jeunesse locale une autorisation pour organiser une activité sur la voie publique. Il s'agit d'un événement se déroulant tous les lundis. Quand il est établi que les organisateurs ne se tiennent pas aux conditions qui furent établies, la commune peut tout d'abord infliger une amende administrative. En cas de deuxième infraction, elle peut alors décider de retirer l'autorisation, pour autant que le contrevenant ait été avisé préalablement (art. 199bis, § 4).

B.3. Le constat de l'infraction au règlement communal

Les infractions aux règlements et ordonnances communales sont constatées par un procès-verbal.

Le procès-verbal doit être établi par un fonctionnaire de police ou par un auxiliaire de police. Il ne peut être établi par le fonctionnaire qui inflige la sanction administrative, si après dénommé « fonctionnaire désigné » (voir point A.4).

Le procès-verbal est transmis par le service de police au fonctionnaire désigné.

Ce procès-verbal est un élément déterminant dans le traitement du dossier. Il doit être clair, précis et complet, d'autant plus que lors de la communication du dossier, une copie est transmise par le fonctionnaire désigné à la personne qui en fait l'objet. C'est sur base du procès-verbal que le fonctionnaire désigné devra pouvoir infliger sa sanction. L'établissement de celui-ci doit dès lors faire l'objet de toute l'attention nécessaire.

Le procès-verbal doit comporter les éléments suivants :

- Les nom, prénom, grade, corps et signature de l'auteur du procès-verbal;
- Les jour, date, lieu et heure de la survenance du fait et de la constatation du fait;
- La description correcte du fait constaté;
- La détermination du règlement communal auquel le comportement constaté a enfreint;
- Les nom, prénom, adresse légale, éventuellement le lieu de résidence du fait, date et lieu de naissance de la personne qui fait l'objet du procès-verbal;
- Les éventuelles remarques formulées à la police par le contrevenant ou la déposition qu'il a éventuellement faite, avec mention de la langue utilisée;
- L'adresse administrative du fonctionnaire désigné pour prendre connaissance de l'affaire.
- L'adresse des parents ou de l'un d'entre eux ou celle du tuteur lorsque le contrevenant est un mineur d'âge

Si les données du procès-verbal sont insuffisantes, le fonctionnaire désigné peut inviter les services de polices à compléter, le cas échéant après une enquête complémentaire, le dossier avec les données requises.

Comme exposé au point B.2.3.b), le fait constaté peut aussi constituer une infraction pénale. Dans ce cas, le fonctionnaire de police doit immédiatement le signaler au Procureur du Roi. Il transmet l'original au Procureur et la copie certifiée conforme au fonctionnaire désigné qui inflige l'amende.

B.4. Les amendes administratives communales

B.4.1. condition préalable : la commune doit désigner le fonctionnaire compétent pour imposer les amendes administratives.

Le fonctionnaire ou l'agent, ci-après dénommé le « fonctionnaire désigné », est désigné par le conseil communal. (Article 1er de l'arrêté royal du 7 janvier 2001 fixant les modalités de la procédure de perception et de la désignation du fonctionnaire aux termes de la loi du 13 mai 1999 relative aux sanctions administratives dans les communes, *Moniteur belge* du 2 février 2001).

Cet arrêté royal prévoit la possibilité de désigner soit un fonctionnaire communal, soit un fonctionnaire provincial. Lorsque, au sein de l'administration communale, ni le secrétaire communal, ni un autre fonctionnaire communal d'un niveau pour lequel un diplôme universitaire de deuxième cycle ou un diplôme équivalent est exigé ne sont disponibles, le conseil communal peut demander au conseil provincial de mettre un fonctionnaire à disposition. En ce qui concerne les modalités de son embauchage et de l'indemnité qui lui sera versée, un accord préalable doit être fait entre la commune et la province. Si

Bij deze beslissing dient rekening gehouden te worden met het orgaan dat bevoegd zal zijn om de sanctie op te leggen : de administratieve geldboete valt onder de bevoegdheid « aangewezen ambtenaar » (zie B.4.1), terwijl de andere sancties worden opgelegd door het college van burgemeester en schepenen (zie B.5)

Daaruit volgt dat er dient vermeden te worden dat een zelfde inbreuk wordt gesanctioneerd met verschillende soorten administratieve sancties. Daarom is het de begane inbreuk die bepaalt welke autoriteit bevoegd is om de sanctie op te leggen. Daarentegen kan hetzelfde gedrag aanleiding geven tot verschillende sancties in geval van herhaling.

Voorbeeld : de gemeente levert aan een plaatselijke jeugdbeweging een toelating af om een activiteit te organiseren op de openbare weg. Het gaat om een wekelijkse activiteit op maandag. Indien wordt vastgesteld dat de jeugdbeweging zich niet houdt aan de voorwaarden die werden opgelegd, kan de gemeente in eerste instantie een administratieve geldboete opleggen. Bij een tweede inbreuk kan zij dan beslissen om de toelating in te trekken mits de overtreder voorafgaand een waarschuwing heeft ontvangen (art. 119bis, § 4).

B.3. Vaststelling van de inbreuk op het gemeentelijk reglement

De inbreuken op gemeentelijke reglementen en verordeningen worden vastgesteld door middel van een proces-verbaal.

Het proces-verbaal dient opgesteld te worden door een politieambtenaar of door een hulpagent van politie. Het kan niet worden opgesteld door de ambtenaar die de administratieve sanctie oplegt, hierna de « aangewezen ambtenaar » genoemd (zie punt A.4).

Het proces-verbaal wordt door de politiedienst overgemaakt aan de aangewezen ambtenaar.

Dit proces-verbaal is een determinerend element in de behandeling van het dossier. Het moet duidelijk zijn, nauwkeurig en volledig, te meer daar er bij de mededeling van het dossier door de aangewezen ambtenaar een afschrift van wordt overgemaakt aan de persoon die er het voorwerp van uitmaakt. Aan de hand van het proces-verbaal moet de aangewezen ambtenaar zijn sanctie kunnen opstellen. Er moet dan ook met de nodige zorgvuldigheid gewerkt worden bij het opstellen ervan.

Het proces-verbaal moet volgende elementen bevatten :

- De naam, voornaam, graad, corps, en handtekening van de opsteller van het proces-verbaal;
- De dag, datum, plaats en uur van het zich voordoen van het feit en van de vaststelling van het feit;
- De correcte beschrijving van het vastgestelde feit;
- De bepaling van het gemeentelijk reglement dat overtreden is door het vastgestelde gedrag;
- De naam, voornaam, wettelijk adres, eventueel de feitelijke verblijfplaats, datum en plaats van geboorte van de persoon die het voorwerp uitmaakt van het proces-verbaal;
- De eventuele opmerkingen die de overtreder tegenover de politie heeft gemaakt of de verklaring die hij eventueel heeft afgelegd, met vermelding van de gebruikte taal.
- Het administratief adres van de ambtenaar die aangewezen werd om kennis te nemen van de zaak;
- Het adres van de ouders, of één van hen, of van de voogd als de overtreder minderjarig is.

Indien het proces-verbaal onvoldoende gegevens bevat, kan de aangewezen ambtenaar de politiediensten verzoeken die gegevens eventueel na bijkomend onderzoek, nog toe te voegen aan het dossier.

Zoals uiteengezet in punt B.2.3.b), kan het vastgestelde feit ook een strafrechtelijke inbreuk inhouden. In dat geval moet de politieambtenaar dit onmiddellijk signaleren aan de Procureur des Konings. Hij zendt het origineel naar de Procureur en een eensluidend afschrift naar de aangewezen ambtenaar die de boete oplegt.

B.4. De gemeentelijke administratieve geldboetes

B.4.1. voorafgaandelijke voorwaarde : de gemeente moet de ambtenaar aanduiden die bevoegd is voor het opleggen van de administratieve geldboetes.

De ambtenaar of agent, hierna de «aangewezen ambtenaar» genoemd, wordt aangewezen door de gemeenteraad. (Artikel 1 van het koninklijk besluit van 7 januari 2001 tot vaststelling van de procedure tot aanwijzing van de ambtenaar en tot inning van de boetes in uitvoering van de wet van 13 mei 1999 met betrekking tot de administratieve sancties in de gemeenten, *Belgisch Staatsblad* van 2 februari 2001).

Dit koninklijk besluit voorziet in de mogelijkheid om ofwel een gemeentelijk ambtenaar, ofwel een provinciaal ambtenaar aan te wijzen. Indien binnen de gemeentelijke administratie, noch de gemeentesecretaris, noch een andere ambtenaar van het niveau waarvoor een universitair diploma van de tweede graad of een gelijkgesteld diploma vereist is, beschikbaar zijn, kan de gemeenteraad vragen aan de provincieraad om een ambtenaar ter beschikking te stellen. Wat betreft de voorwaarden van zijn aanwerving en de vergoeding die hem zal uitbetaald worden, dient voorafgaandelijk een overeenkomst gemaakt

différentes communes sont confrontées avec le même problème, ils peuvent demander de manière commune à la province de désigner quelqu'un.

L'article 119bis nouveau, § 2, dernier alinéa, de la nouvelle loi communale dispose que le fonctionnaire qui impose l'amende ne peut être le même que celui qui, sur la base de l'article 119bis nouveau, § 6, constate l'infraction.

Ce § 6 dispose que les infractions sont constatées par un fonctionnaire de police ou par un auxiliaire de police par le biais d'un procès-verbal (voir point A.4). Il est dès lors exclu qu'un membre du corps de la police locale soit désigné à cette fonction.

Le produit des amendes administratives étant versé au budget communal, la désignation du receveur communal n'est pas envisageable pour des raisons de principe évidentes.

Une formation sera prévue pour les fonctionnaires désignés. Le but de cette formation sera d'assurer le déroulement aussi rapide que possible de la procédure.

B.4.2. Démarrage de la procédure (art. 119bis nouveau, § 9)

Quand il s'agit d'un concours d'infraction et que le fait constitue également une infraction pénale, l'original du procès-verbal doit être transmis au Procureur du Roi, et une copie doit en être transmise au fonctionnaire désigné. Celui-ci ne peut alors intervenir que si le procureur ne poursuit pas (art. 119bis, § 7, 1er alinéa, et § 8, de la Nouvelle Loi communale). Le procureur dispose d'un délai d'un mois à partir du jour de la réception de l'original du procès-verbal

Le fonctionnaire désigné entame la procédure par courrier recommandé à la poste. Ce courrier mentionne les faits au sujet desquels la procédure est entamée. La date de l'envoi recommandé constitue la date de commencement des délais.

Une copie du procès-verbal ainsi que les mentions prévues par l'article 119bis, § 9, alinéa premier, 2°, 3° et 4°, doivent être jointes à l'envoi et les mentions prévues dans ces dispositions doivent figurer dans le courrier, sous peine de nullité de la procédure. « L'erreur » peut cependant être rectifiée dans le délai de 6 mois, qui n'est pas suspendu par le fait que des pièces manquent. Si les pièces ne sont transmises qu'après le délai de 6 mois, aucune sanction ne peut plus être infligée.

B.4.3. Moyens de défense du contrevenant

Dans un délai de 15 jours, le contrevenant peut faire connaître les moyens de défense qu'il désire utiliser. Il peut le faire par écrit et demander au fonctionnaire désigné de se défendre oralement.

Lorsque l'intéressé souhaite être entendu, le fonctionnaire désigné précise le jour auquel le contrevenant est invité. Il est utile que cette audition ait lieu dans les 15 jours. Il importe également que la décision soit prise aussi rapidement que possible. L'objectif visé par la loi est que le délai compris entre l'infraction et la sanction soit aussi bref que possible, ce qui accroît l'efficacité de la peine. Cela exige toutefois du fonctionnaire désigné qu'il prenne une décision rapidement.

En l'absence de défense orale — par exemple parce que l'amende envisagée par le fonctionnaire désigné est inférieure à 2 500 francs. — le contrevenant jouit des droits de la défense tels qu'énoncés au § 9 de l'article 119bis nouveau.

B.4.4. Décision du fonctionnaire désigné

Le fonctionnaire désigné doit, en fixant le montant de l'amende, tenir compte du principe de proportionnalité. La sanction doit en effet être imposée en relation avec suites causés par le dérangement du dérangement causé. Lorsque différents faits donnant lieu à une seule infraction sont perpétrés, on ne peut infliger qu'une seule amende. En cas de récidive, le montant de la peine peut être adapté.

L'amende qui est infligée par le fonctionnaire désigné doit correspondre à l'infraction qui a été commise. Quand il s'agit d'une infraction très légère, il est recommandé de ne pas appliquer la sanction maximale. Dans ce cas, la sanction sert uniquement à indiquer au contrevenant qu'il a commis une faute et qu'un tel comportement n'est plus souhaitable dans le futur. Quand il semble que ledit comportement se répète, la sanction doit alors être adaptée, l'intéressé n'ayant manifestement pas compris qu'il commet une infraction.

B.4.5. Notification de l'amende administrative

Le fonctionnaire désigné informe l'intéressé de la décision par courrier recommandé qui, conformément à l'article 109 de la Nouvelle Loi communale, doit être signé par le bourgmestre et contresigné par le secrétaire communal.

A la notification de la décision est joint un formulaire de transfert ou de virement que l'intéressé pourra utiliser tout en informant l'intéressé que l'amende administrative peut également être payée entre les mains du receveur communal.

te worden tussen de gemeente en de provincie. Indien verscheidene gemeenten met dit probleem worden geconfronteerd, kunnen zij gemeenschappelijk aan de provincie vragen om iemand aan te wijzen.

Het nieuwe artikel 119bis, § 2, laatste alinea, van de Nieuwe Gemeentewet bepaalt dat de ambtenaar die de boete oplegt niet dezelfde mag zijn als diegene die op basis van het nieuwe artikel 119bis, § 6, de inbreuk vaststelt.

Deze § 6 bepaalt dat de inbreuken worden vastgesteld door een politieambtenaar of een hulpagent van politie en dat door middel van een proces-verbaal (zie punt A.4). Het is bijgevolg uitgesloten dat een lid van de plaatselijke politie de functie van « aangewezen ambtenaar » zou uitoefenen.

Aangezien de opbrengst van de administratieve geldboetes ten goede komt aan de gemeentekas, is het voor de hand liggend dat de gemeenteontvanger eveneens uitgesloten is voor het vervullen van deze functie.

Er zal een opleiding voorzien worden voor de aangewezen ambtenaren. Deze opleiding zal tot doel hebben dat de procedure zo vlot mogelijk zou verlopen.

B.4.2. Opstarten van de procedure (nieuw artikel 119bis, § 9)

Indien er sprake is van samenloop en het feit betreft eveneens een strafrechtelijke inbreuk, dan moet het origineel van het proces-verbaal worden overgemaakt aan de Procureur des Konings en een eensluitende kopie aan de aangewezen ambtenaar. Deze laatste kan slechts optreden indien de Procureur niet vervolgt (artikel 119 bis, § 7, eerste alinea, en § 8 van de Nieuwe Gemeentewet). De Procureur beschikt over een termijn van één maand vanaf de dag van ontvangst van het origineel van het proces-verbaal.

De aangewezen ambtenaar start de procedure op bij een ter post aangetekend schrijven. Dit schrijven bevat de feiten op basis waarvan de procedure werd opgestart. De datum van de aangetekende zending is de datum voor de aanvang van de termijnen.

Bij de zending dient een afschrift van het proces-verbaal te worden bijgevoegd en de mededelingen bepaald in art. 119bis, § 9, eerste lid, 2°, 3° en 4°, moeten vermeld worden. Een « fout » kan evenwel nog worden rechtgezet binnen een termijn van 6 maand, die niet wordt opgeschort door het feit dat er stukken ontbreken. Indien de stukken pas na de termijn van 6 maand worden opgestuurd, kan er geen sanctie meer worden opgelegd.

B.4.3. Verweermiddelen van de overtreder

Binnen een termijn van 15 dagen kan de overtreder kenbaar maken welke verweermiddelen hij wil gebruiken. Hij kan dit schriftelijk doen en hij kan de aangewezen ambtenaar vragen om zich mondeling te verdedigen.

Indien betrokkene wenst gehoord te worden, bepaalt de aangewezen ambtenaar de dag waarop de overtreder wordt uitgenodigd. Het is nuttig om dit verhoor te laten plaatsvinden binnen de 15 dagen. Het is eveneens van belang dat de beslissing zo snel mogelijk wordt genomen. De wet beoogt immers de tijd tussen de inbreuk en de sanctie zo kort mogelijk te houden, wat de doeltreffendheid van de straf ten goede komt. Dit vraagt evenwel een snelle beslissing vanwege de aangewezen ambtenaar.

Bij ontstentenis van een mondeling verweer — bijvoorbeeld doordat de boete die de aangewezen ambtenaar voorziet, lager is dan 2.500 frank — geniet de overtreder van de rechten van de verdediging zoals uiteengezet in § 9 van het nieuwe artikel 119bis.

B.4.4. Beslissing van de aangewezen ambtenaar

Bij het bepalen van het bedrag van de geldboete moet de aangewezen ambtenaar rekening houden met het proportionaliteitsbeginsel. De straf moet worden opgelegd in verhouding met de ernst van de overtreding. Wanneer verschillende feiten worden gepleegd die leiden tot één overtreding, kan er toch maar één geldboete worden opgelegd. Bij herhaling kan het bedrag van de boete worden aangepast.

De boete die door de aangewezen ambtenaar wordt opgelegd, moet in verhouding staan tot de overtreding. Voor een lichte overtreding is het aangewezen niet de hoogste sanctie toe te passen. In dit geval zal de sanctie slechts dienen om de overtreder erop te wijzen dat hij een fout heeft begaan en dat zulk gedrag in de toekomst niet meer gewenst wordt. Wanneer het betreffend gedrag zich toch herhaalt, zal de sanctie worden verhoogd, aangezien de betrokkene duidelijk laat blijken dat hij zijn les niet heeft geleerd.

B.4.5. Kennisgeving van de administratieve geldboete

De aangewezen ambtenaar brengt de betrokkene per aangetekend schrijven op de hoogte van de beslissing. Overeenkomstig artikel 109 van de Nieuwe Gemeentewet, moet de kennisgeving getekend worden door de burgemeester en medeondertekend door de gemeentesecretaris.

Bij de kennisgeving van de beslissing wordt een overschrijvings- of stortingsformulier gevoegd dat door de belanghebbende gebruikt kan worden, terwijl deze er tevens van op de hoogte wordt gebracht dat de boete eveneens kan betaald worden in handen van de gemeenteontvanger.

La décision est exécutable après écoulement d'un délai d'un mois à partir de sa notification à l'intéressé, à moins que celui-ci n'ait interjeté appel auprès du tribunal de police.

B.4.6. Appel

L'article 601ter nouveau, inséré par la même loi dans le Code judiciaire, confère exclusivement aux tribunaux de police la compétence pour prendre connaissance de l'appel interjeté contre l'amende administrative infligée par le fonctionnaire désigné. La décision du juge de police est une décision de dernière instance. Les voies de recours extraordinaires, comme le pourvoi en cassation, sont toutefois envisageables.

L'appel peut être interjeté par l'intéressé quand il n'est pas d'accord avec la sanction imposée.

La commune ne peut interjeter appel que lorsque le fonctionnaire qui est apte à sanctionner est un fonctionnaire provincial et seulement si celui-ci n'a infligé aucune sanction.

La procédure d'appel qui doit être suivie est la procédure ordinaire devant le tribunal de police. Le juge de police estime la légalité et la proportionnalité de l'amende infligée. L'appel doit être interjeté par une requête motivée dans un délai d'un mois suivant la notification. Les dispositions ordinaires du Code judiciaire en matière de délai sont d'application. L'appel est interjeté par requête simple. La procédure d'appel suspend la force exécutoire de la décision.

La loi est muette sur le point de savoir s'il s'agit de la procédure pénale ou de la procédure civile devant le tribunal de police. Il faut penser, à l'instar d'autres mécanismes d'appels en matière de sanction administrative, qu'il s'agit de la procédure civile.

Si le juge de police confirme la peine, les frais de l'appel sont à charge de la personne jugée.

B.5. Les sanctions administratives imposées par le collège des bourgmestre et échevins

B.5.1. Les sanctions

La loi offre la possibilité d'infliger d'autres sanctions administratives qui auront été prévues dans le règlement communal. Il s'agit des sanctions suivantes :

- la suspension administrative d'une autorisation ou permission délivrée par la commune;
- le retrait administratif d'une autorisation ou permission délivrée par la commune;
- la fermeture administrative d'un établissement à titre temporaire ou définitif.

Cette énumération est restrictive. Aucune autre sanction administrative n'est possible.

Lorsque l'autorité communale délivre une autorisation, par exemple pour l'exploitation d'une terrasse sur la voie publique, le collège des bourgmestre et échevins peut retirer l'autorisation comme sanction administrative si des infractions sont constatées. Un lien clair doit être établi entre l'infraction constatée et la sanction subséquente.

B.5.2. Constat de l'infraction

Le constat de l'infraction au règlement communal se fait selon les règles commentées au point B.3 supra.

B.5.3. Transmission au fonctionnaire désigné

Conformément à l'article 119bis, § 7, 2e alinéa, l'original du PV doit être transmis au fonctionnaire désigné. Si l'infraction est punie d'une sanction prévue au point B.5.1, il envoie le PV au collège des bourgmestre et échevins. Dans les autres cas, il exerce ses propres compétences de sanctionner.

B.5.4. Organe compétent

Ces sanctions ne relèvent pas de la compétence du fonctionnaire désigné, comme c'est le cas pour les amendes. L'article 123, 12e; et l'article 119bis, § 2, dernier alinéa; de la Nouvelle loi Communale désignent le Collège des bourgmestre et échevins comme organe compétent pour infliger le retrait ou la suspension administrative d'une autorisation ou d'une permission et la fermeture administrative d'un établissement.

B.5.5. Décision et exécution

Le § 4 de l'art. 119bis nouveau prévoit que ces sanctions administratives doivent être précédées d'un avertissement qu'une infraction a été constatée et qu'une sanction sera imposée lors de la prochaine infraction ou si elle perdure. Cet avertissement doit comporter un extrait du règlement ou de l'ordonnance communale à laquelle il a été contrevenu.

Lors de l'imposition de la sanction, le Collège doit tenir compte du principe de proportionnalité. La peine est infligée en relation avec la gravité du dérangement causé. Lorsque différents faits donnant lieu à

De beslissing is uitvoerbaar na het verstrijken van de termijn van één maand na de kennisgeving aan betrokkene, tenzij deze beroep heeft aangetekend bij de politierechtbank.

B.4.6. Beroep

Het nieuwe artikel 601ter, door dezelfde wet ingevoegd in het Gerechtelijk Wetboek, verleent uitdrukkelijk de bevoegdheid aan de politierechtbanken om kennis te nemen van het beroep dat aangetekend werd tegen de administratieve sanctie die opgelegd wordt door de aangewezen ambtenaar. De beslissing van de politierechter is een beslissing in laatste aanleg. De aanwending van buitengewone rechtsmiddelen, zoals het cassatieberoep, blijft wel mogelijk.

De belanghebbende kan beroep aantekenen wanneer hij niet akkoord gaat met de opgelegde sanctie.

De gemeente kan slechts beroep aantekenen indien de aangewezen ambtenaar een provincieambtenaar is en enkel indien deze geen sanctie heeft opgelegd.

De beroepsprocedure die door de belanghebbende gevolgd moet worden, is de gewone procedure voor de politierechtbank. De politierechter beoordeelt de wettigheid en de proportionaliteit van de opgelegde geldboete. Het beroep moet ingesteld worden bij een met redenen omkleed verzoekschrift, binnen een termijn van één maand na de kennisgeving. De gewone termijnregelingen van het Gerechtelijk Wetboek zijn van toepassing. Het beroep wordt ingeleid bij een eenvoudig verzoekschrift. De beroepsprocedure schorst de uitvoerbaarheid van de beslissing.

De wet spreekt zich niet uit of het de strafrechtelijke procedure of de civielrechtelijke procedure is die gevolgd moet worden voor de politierechtbank. In navolging van andere beroepsprocedures met betrekking tot de administratieve sancties, dient ervan uitgegaan te worden dat het de civielrechtelijke procedure betreft.

Indien de politierechter de straf bevestigt, vallen de kosten van het beroep ten laste van de veroordeelde.

B.5. De administratieve sancties opgelegd door het College van burgemeester en schepenen

B.5.1. De sancties

De wet biedt de mogelijkheid om nog andere administratieve sancties op te leggen, die dienen voorzien te zijn in het gemeentelijk reglement. Het betreft volgende sancties :

- de administratieve schorsing van een toelating of vergunning afgeleverd door de gemeente;
- de administratieve intrekking van een toelating of vergunning afgeleverd door de gemeente;
- de administratieve sluiting van een instelling, tijdelijk of definitief.

Deze opsomming is limitatief. Geen enkele andere administratieve sanctie is mogelijk.

Indien de gemeentelijke overheid een vergunning heeft afgeleverd, bijvoorbeeld voor het uitbaten van een terras op de openbare weg, dan kan het College van burgemeester en schepenen deze vergunning intrekken, als administratieve sanctie, ingeval er inbreuken werden vastgesteld. Er moet een duidelijke link gelegd worden tussen de vastgestelde inbreuk en de erop volgende sanctie.

B.5.2. Vaststelling van inbreuk

De vaststelling van de inbreuk op het gemeentelijk reglement dient te gebeuren volgens de regels die werden beschreven in punt B.3 supra.

B.5.3. Overmaking aan de aangewezen ambtenaar

Overeenkomstig artikel 119bis, § 7, 2^e alinea, moet het origineel van het proces-verbaal overgemaakt worden aan de aangewezen ambtenaar. Indien de inbreuk bestraft wordt met een sanctie voorzien in punt B.5.1, stuurt deze het PV door naar het College van burgemeester en schepenen. In de andere gevallen zal hij zijn eigen bevoegdheid uitoefenen om te sanctioneren.

B.5.4. Bevoegd orgaan

De sancties voorzien in punt B.5.1, vallen niet onder de bevoegdheid van de aangewezen ambtenaar, zoals het geval is voor de administratieve sancties. Artikel 123, 12^e, en artikel 119bis, § 2, laatste alinea van de Nieuwe gemeentewet, duiden het College van burgemeester en schepenen aan als bevoegd orgaan voor de het opleggen van een administratieve schorsing of intrekking van een vergunning of toelating en voor de administratieve sluiting van een instelling.

B.5.5. Beslissing en uitvoering

In § 4 van het nieuwe artikel 119bis wordt voorzien dat deze administratieve sancties moeten worden voorafgegaan door een waarschuwing dat er een inbreuk werd vastgesteld en dat een sanctie zal opgelegd worden bij een volgende inbreuk of als de inbreuk wordt gehandhaafd. Deze waarschuwing moet een uittreksel bevatten van het overtreden reglement of verordening.

Bij het bepalen van de sanctie moet het College rekening houden met het proportionaliteitsbeginsel. De straf wordt opgelegd in verhouding tot de ernst van de gevolgen van de inbreuk. Wanneer verschillende

une seule infraction sont perpétrés, on ne peut infliger qu'une seule sanction. En cas de récidive, la nature ou la durée de la sanction peut être adaptée.

Conformément à l'article 109 de la Nouvelle Loi communale, le courrier notifiant la sanction doit être signé par le bourgmestre et contresigné par le secrétaire communal. Il est recommandé de notifier la sanction par envoi recommandé.

B.5.6. Moyens de défense et recours

La loi du 13 mai 1999 n'a pas organisé la manière dont les droits de la défense du contrevenant peuvent s'exercer. Il serait inexact d'en conclure que le Collège est habilité à prendre une sanction administrative sans garantir à l'intéressé les garanties reconnues par les traités internationaux auxquels la Belgique a adhéré.

Je recommande donc aux administrations communales d'appliquer mutatis mutandis les prescriptions comprises au § 9 de l'article 119bis nouveau.

La loi n'a pas non plus prévu de recours spécifiques. Les recours s'exerceront donc devant le Conseil d'Etat sur base du droit administratif général.

C. NOUVELLES MESURES EXECUTOIRES DE POLICE PAR LE BOURGMESTRE

La loi du 13 mai 1999 a prévu que certaines sanctions administratives relevant du collège (voir supra point A. 5) pouvaient être prises par le bourgmestre, mais dans un contexte différent. Il s'agit des mesures suivantes :

- la suspension administrative provisoire d'une autorisation ou d'une permission;
- la fermeture administrative d'un établissement à titre temporaire.

J'attire votre attention sur le fait qu'il s'agit de mesures exécutoires de police administrative au sens de l'article 3, 1°, de la loi sur la fonction de police, et non de sanctions administratives. Les mesures exécutoires ne sont pas soumises aux mêmes conditions que les sanctions administratives (v. point B.5 : l'infraction doit avoir été prévue dans le règlement de police, elle doit avoir été constatée par un fonctionnaire de police ou un auxiliaire de police, et la sanction est soumise à certaines règles de procédure).

La loi a prévu deux mesures exécutoires particulières qui ont des finalités différentes :

— L'article 134ter nouveau confère au bourgmestre la compétence de prendre une mesure de police de fermeture provisoire d'un établissement ou de suspension temporaire d'une autorisation. Il s'agit d'une procédure urgente motivée par le non respect par l'exploitant des conditions d'exploitation et non par des troubles de l'ordre public.

— L'article 134quater nouveau confère au bourgmestre la compétence de prendre une mesure de police de fermeture provisoire d'un établissement lorsque l'ordre public est troublé à l'extérieur d'un établissement accessible au public par des comportements survenant à l'intérieur de l'établissement.

C.1. Règles communes aux 2 procédures

La décision est prise par le bourgmestre et doit être confirmée par le collège des bourgmestre et échevins « à la première réunion suivante », à savoir à la première réunion qui suit la décision. A défaut, la mesure cesse de porter ses effets.

La mesure est de nature provisoire. Même si elle a été confirmée par le Collège, elle ne peut excéder un délai de 3 mois et est « levée de droit » à l'issue de ce délai. Elle ne peut donc pas être prolongée par le bourgmestre ou le Collège pour les mêmes faits. Une mesure définitive ne constitue en effet pas une mesure exécutoire, mais une sanction, et les sanctions administratives doivent être prises conformément aux règles exposées au point B.5.

Il convient de rappeler ici aussi que, même dans le cas de mesures exécutoires, la jurisprudence du Conseil d'Etat exige de rencontrer le principe de proportionnalité entre la mesure prise et la situation constatée. Ce sera particulièrement le cas pour ce qui concerne la durée de la mesure de fermeture.

La loi ne prévoit pas de formalités concernant la décision, mais il me semble qu'elle devra être écrite et signée par le bourgmestre et notifiée à l'intéressé soit par une remise en main propre, soit par courrier recommandé.

feiten worden gepleegd die leiden tot één overtreding, kan er toch maar één geldboete worden opgelegd. Bij herhaling zal de aard of de duur ervan kunnen worden aangepast.

Overeenkomstig artikel 109 van de Nieuwe Gemeentewet dient de kennisgeving van de sanctie te worden getekend door de burgemeester en medeondertekend door de gemeentesecretaris. Het is aangewezen de kennisgeving bij een ter post aangetekend schrijven op te sturen.

B.5.6. Verweermiddelen en beroep

De wet van 13 mei 1999 heeft niet voorzien in de wijze waarop het recht op verdediging door de overtreder kan worden gevrijwaard. Het zou evenwel verkeerd zijn daaruit te besluiten dat het College het recht heeft om een administratieve sanctie op te leggen, zonder daarbij aan de belanghebbende de garanties toe te kennen die erkend zijn door de internationale verdragen waarbij België is aangesloten.

Ik raad bijgevolg de gemeentebesturen aan om de voorschriften die bevat zijn in § 9 van het nieuwe artikel 119bis, mutatis mutandis toe te passen.

De wet heeft ook niet voorzien in een specifieke mogelijkheid tot beroep. Het beroep zal derhalve moeten worden ingesteld bij de Raad van State op basis van het algemeen administratief recht.

C. NIEUWE POLITIEMAATREGELEN VOOR DE BURGEMEESTER

De wet van 13 mei 1999 voorziet dat bepaalde administratieve sancties die tot de bevoegdheid van het College behoren (zie punt A. 5 supra), door de burgemeester kunnen worden opgelegd, maar in een andere context. Het betreft volgende maatregelen :

- de voorlopige administratieve schorsing van een toelating of vergunning;
- de tijdelijke administratieve sluiting van een instelling.

Ik vestig er uw aandacht op dat het hier maatregelen van bestuurlijke politie betreft in de zin van artikel 3, 1°, van de wet op het politieambt, en niet van administratieve sancties. De uitvoeringsbesluiten zijn niet onderworpen aan dezelfde voorwaarden als de administratieve sancties (zie punt B.5 : de inbreuk dient voorzien te zijn in het gemeentelijk reglement, zij moet worden vastgesteld door een politieambtenaar of een hulpagent, en de sanctie is onderworpen aan bepaalde procedure-regels).

De wet heeft twee specifieke uitvoeringsbesluiten voorzien die verschillende doelstellingen hebben :

— Het nieuwe artikel 134ter verleent aan de burgemeester de bevoegdheid om een politiemaatregel te nemen die bestaat in de voorlopige sluiting van een instelling of de tijdelijke schorsing van een vergunning. Het betreft hier een dringende procedure tengevolge van het niet respecteren door de uitbater van de uitbatingvoorwaarden en niet door verstoring van de openbare orde.

— Het nieuwe artikel 134quater verleent aan de burgemeester de bevoegdheid om een politiemaatregel te nemen die bestaat in de voorlopige sluiting van een instelling, doordat de openbare orde wordt verstoord buiten een instelling die toegankelijk is voor het publiek en dit tengevolge van gedragingen die zich voordoen binnen in de instelling.

C.1. Algemene regels voor de 2 procedures.

De beslissing wordt genomen door de burgemeester en moet worden bekrachtigd door het College van burgemeester en schepenen op « de eerstvolgende vergadering », meer bepaald op de eerste vergadering die volgt op de beslissing. Indien dit niet gebeurt, zal de maatregel vervallen.

De maatregel is in elk geval van tijdelijke aard. Zelfs als hij door het College wordt bekrachtigd, kan hij de termijn van 3 maand niet overschrijden. Op het einde van deze termijn wordt hij « van rechtswege » opgeheven. Deze termijn kan bijgevolg niet worden verlengd door de burgemeester of het College voor wat dezelfde feiten betreft. Een definitieve maatregel is immers geen uitvoeringsbesluit meer, maar een sanctie, en de administratieve sancties moeten worden opgelegd overeenkomstig de bepalingen uiteengezet in punt B.5.

Er dient hier ook aan herinnerd te worden dat, ook in het geval van uitvoeringsbesluiten, de rechtspraak van de Raad van State vereist dat het proportionaliteitsbeginsel tussen het vastgestelde feit en de genomen maatregel wordt gerespecteerd. Dit zal in het bijzonder het geval zijn voor wat betreft de duur van de maatregel tot sluiting.

De wet voorziet geen formaliteiten met betrekking tot de beslissing, maar het lijkt mij dat deze moet opgemaakt en getekend worden door de burgemeester en ter kennis gebracht van de belanghebbende, hetzij door overhandiging in zijn handen, hetzij per aangetekende post.

C.2. L'article 134ter nouveau :

Cette mesure est soumise aux conditions suivantes :

C.2.1. L'extrême urgence

Cet article s'applique « si le moindre retard est susceptible d'entraîner un préjudice grave ». On pourrait la comparer à une procédure en référé.

C.2.2. Absence de compétence d'extrême urgence d'une autre autorité

L'art. 134ter nouveau exclut l'intervention du bourgmestre dans les cas où « la compétence de prendre ces mesures, en cas d'extrême urgence, a été confiée à une autre autorité par une réglementation particulière ».

Cette phrase vise bien l'ensemble de la disposition. Elle s'explique par le fait que le législateur a voulu ouvrir ce droit, même lorsque l'établissement est exploité sans devoir obtenir d'autorisation communale ou sur base d'une autorisation délivrée par une autre instance.

Il faut en conclure que la compétence d'intervention du bourgmestre n'est exclue que si une réglementation particulière a constitué une procédure d'extrême urgence de fermeture provisoire ou de suspension temporaire. Par exemple, dans le cadre de la réglementation relative à l'environnement, de telles procédures d'extrême urgence sont prévues et confiées au bourgmestre ou à d'autres instances que la commune.

C.2.3. Procédure

La loi ne mentionne pas la procédure que le bourgmestre doit suivre pour prendre sa mesure d'ordre. Il devra par conséquent s'en tenir aux principes généraux d'administration qui, sur ce point, ont fait l'objet de nombreuses décisions du Conseil d'Et. Le bourgmestre doit appliquer les principes de bonne administration.

L'article 134ter nouveau ouvre le droit pour l'exploitant de l'établissement d'avancer ses moyens de défense avant que la décision ne soit prise, mais la loi n'a rien prévu sur la manière dont ces droits sont exercés.

Je recommande cependant :

— que l'intéressé soit informé, soit par remise en main propre, soit par courrier recommandé de la constatation faite par un agent communal (l'intervention d'un membre de la police locale n'est pas nécessaire) que les conditions d'exploitation ou de la permission ne sont pas respectées;

— que l'intéressé reçoive copie du dossier ou ait la possibilité de le consulter auprès de l'administration communale;

— que l'intéressé ait la possibilité, selon le mode fixé par la commune (verbalement ou par écrit) de faire valoir ses moyens de défense.

C.2.4. Décision

La décision du bourgmestre ne peut porter que sur une fermeture provisoire d'un établissement ou sur une suspension temporaire d'une autorisation. Une décision de retrait — par définition définitive — n'est pas prévue par cette disposition.

Elle devra bien sûr comprendre le fait qu'il a été constaté le non respect par l'exploitant des conditions d'exploitation de l'établissement ou de la permission qui ont été fixées, être motivée et indiquer les motifs d'urgence pour lesquels il a recouru à la procédure d'extrême urgence.

C.3. L'article 134^{quater} nouveau

Outre les règles communes (voir point C.1), cette mesure est soumise aux conditions spécifiques suivantes :

C.3.1. Circonstances

L'art. 134^{quater} nouveau vise une situation de troubles de l'ordre public. On ne se situe donc plus dans la seule perspective du dérangement public, évoquée au point A., mais dans une perspective plus large d'un trouble de l'ordre public, qui constitue la situation de base en matière de police administrative générale.

C.2. Nieuw artikel 134ter :

Deze maatregel is onderworpen aan volgende voorwaarden :

C.2.1. Hoogdringendheid

Dit artikel is van toepassing « indien de minste vertraging voor een ernstig nadeel zou kunnen zorgen ». Men zou dit kunnen vergelijken met een procedure in kort geding.

C.2.2. Afwezigheid van een andere overheid die de bevoegdheid van hoogdringendheid bezit

Het nieuwe artikel 134ter sluit een tussenkomst van de burgemeester uit indien « de bevoegdheid om deze maatregelen bij hoogdringendheid te nemen, werd toegewezen aan een andere overheid, door een specifieke regelgeving ».

Deze bepaling beoogt wel degelijk het geheel van de maatregel. Zij vindt haar bestaansreden in het feit dat de wetgever dit recht heeft willen instellen, ook in het geval dat de instelling wordt uitgebaat zonder een gemeentelijke vergunning nodig te hebben, of op basis van een vergunning afgeleverd door een andere instantie.

Er moet uit worden besloten dat de bevoegdheid tot tussenkomst van de burgemeester enkel wordt uitgesloten, indien een specifieke reglementering een procedure van hoogdringendheid heeft voorzien inzake voorlopige sluiting of tijdelijke schorsing. Zo worden bijvoorbeeld in het kader van de reglementering met betrekking tot het leefmilieu, dusdanige procedures van hoogdringendheid voorzien, die worden toevertrouwd aan hetzij de burgemeester hetzij aan andere instanties dan de gemeente.

C.2.3. Procedure

De wet vermeldt geen procedure die door de burgemeester gevolgd dient te worden om zijn ordemaatregel te nemen. Hij zal zich bijgevolg dienen te houden aan de algemene beginselen van bestuur, die reeds menigmaal onderwerp hebben uitgemaakt van beslissingen van de Raad van State. De burgemeester dient de principes van goed bestuur toe te passen.

Het nieuwe artikel 134ter stelt voor de uitbater van een instelling het recht in om zijn verweermiddelen naar voor te brengen vooraleer de beslissing wordt genomen, maar de wet heeft niet voorzien in de wijze waarop hij zijn rechten kan uitoefenen.

Ik beveel dan ook aan dat :

— de belanghebbende ervan op de hoogte gebracht zou worden, hetzij door overhandiging in zijn eigen handen, hetzij per aangetekende brief, van de vaststelling gedaan door een gemeentelijk ambtenaar (de tussenkomst van een lid van de plaatselijke politie is niet noodzakelijk) dat de voorwaarden inzake uitbating of vergunning niet werden gerespecteerd;

— de belanghebbende een afschrift ontvangt van het dossier of de mogelijkheid krijgt het te raadplegen bij het gemeentebestuur;

— de belanghebbende de mogelijkheid krijgt om zijn verweermiddelen in te brengen, en dit op de door de gemeente bepaalde wijze (mondeling of schriftelijk).

C.2.4. Beslissing

De beslissing van de burgemeester kan enkel betrekking hebben op de voorlopige sluiting van een instelling of op de tijdelijke schorsing van een vergunning. Een beslissing tot intrekking — die per definitie definitief is — wordt niet voorzien door deze maatregel.

De beslissing dient uiteraard het feit te bevatten dat er werd vastgesteld dat de uitbater de vastgelegde voorwaarden tot uitbating van de instelling of inzake de vergunning niet heeft gerespecteerd. Eveneens dient ze gemotiveerd te worden en te vermelden op basis van welke dringende motieven de burgemeester is overgegaan tot de procedure van hoogdringendheid.

C.3. Het nieuwe artikel 134^{quater}

Behalve aan de algemene regels (zie punt C.1), is deze maatregel ook nog onderworpen aan de volgende specifieke voorwaarden :

C.3.1. Omstandigheden

Het nieuwe artikel 134^{quater} richt zich op een situatie van verstoring van de openbare orde. Het artikel situeert zich dus niet meer in het kader van een eerder beperkte «openbare overlast», zoals uiteengezet in punt A., maar in het bredere kader van openbare ordeverstoring, waarin de algemene bestuurlijke politie haar uiteengepunt vindt.

Le trouble de l'ordre public doit répondre aux caractéristiques suivantes :

- a) il s'agit d'un trouble de type matériel, et non moral;
- b) le trouble peut porter sur les différentes composantes de l'ordre public, à savoir la tranquillité, la sécurité, la salubrité, la propreté et le dérangement public;
- c) le trouble apparaît autour de l'établissement, sur la voie publique;
- d) il s'agit d'un établissement accessible au public;
- e) le trouble extérieur est causé par des comportements survenant dans l'établissement.

Cette disposition ne s'applique pas si les troubles sont sans rapport avec des comportements survenant dans l'établissement, par exemple le bruit causé par les particuliers qui entrent ou sortent de l'établissement, ou si les troubles restent confinés à l'intérieur de l'établissement : il faut établir une causalité entre le comportement dans l'établissement et le trouble autour de l'établissement.

Dans les autres hypothèses, la commune devra recourir à d'autres outils juridiques.

Le fait d'invoquer l'article 134^{quater} ne renvoie pas à l'article 133 de la nouvelle loi communale. L'article 134^{quater} a été rajouté pour donner au bourgmestre une possibilité supplémentaire d'intervenir contre une forme de trouble de l'ordre public qu'il ne peut appréhender de front sur base de ses compétences de police, notamment quand un trouble de l'ordre public est constaté autour d'un établissement du fait des activités se déroulant à l'intérieur de celui-ci, et ce nonobstant le fait de savoir si ces activités sont licites ou non. Il est donc primordial de mentionner clairement dans la motivation sur quel article on s'est basé. Le bourgmestre ne peut éviter les règles contraignants de l'article 134^{quater} en fondant prétendument sa décision sur l'article 133, deuxième alinéa.

C.3.2. Procédure

La loi ne mentionne pas la procédure que le bourgmestre doit suivre pour prendre sa mesure d'ordre. Il me semble évident que le bourgmestre sera saisi par un rapport établi par un service de police ou par un autre service, s'agissant de constater des troubles de l'ordre public.

L'article 134^{quater} nouveau, à l'inverse de l'art. 134ter nouveau, n'ouvre pas le droit pour l'exploitant de l'établissement d'avancer ses moyens de défense. Cependant, bien que les troubles qui justifient la mesure soient liés au comportement de tiers et non à celui de l'exploitant, les principes de bonne administration auxquels le Conseil d'Etat fait constamment référence exigent que l'autorité ait pris connaissance des observations de l'exploitant de l'établissement dont les activités feront l'objet d'une décision de fermeture provisoire, avant de prononcer cette mesure.

Il s'ensuit que — sauf cas d'extrême urgence qui ne le permettrait pas, mais qui resteront limités à une fermeture de quelques heures — je recommande que le bourgmestre donne à l'intéressé le droit de lui faire connaître ses arguments, soit par écrit, soit oralement devant le bourgmestre ou le fonctionnaire qu'il aura délégué à cet effet.

C.3.3. Décision

La décision du bourgmestre ne peut porter que sur une fermeture provisoire d'un établissement. Elle devra bien sûr être correctement motivée eu égard aux circonstances. Il doit y avoir un lien de causalité entre le comportement par ex. des personnes qui fréquentent le café et la nuisance. Ce lien de causalité doit ressortir clairement de la motivation. La motivation doit être élaborée sur base d'un dossier bien fondé concernant les plaintes contre la nuisance.

La durée devra être proportionnée aux troubles causés. Il n'est pas évident que le bourgmestre prenne immédiatement une décision pour un délai de trois mois. Dans un arrêt du Conseil d'Etat du 16 septembre 1999 (affaire A. 86.645/XII-2211), l'imposition de la durée de fermeture maximale a été considérée comme manifestement disproportionnée.

Je vous prie, Madame, Monsieur le Gouverneur, de bien vouloir transmettre la présente lettre à Mesdames et Messieurs les Bourgmestres et Commissaires d'arrondissement de votre province et vous prie de croire, Madame, Monsieur le Gouverneur, en l'expression de mes salutations les meilleures.

Le Ministre de l'Intérieur,
A. DUQUESNE

Notes

- (1) Pol. Gand, 26 janvier 1993, T.G.R., 1993, 73, T.M.R., 1994, 2111.
- (2) Pol. Hasselt, 14 mai 1993, T.M.R., 1994, 199, note Morrens, P.

De verstoring van de openbare orde moet aan volgende kenmerken beantwoorden :

- a) het gaat om een verstoring van materiële aard, niet van morele;
- b) de verstoring kan betrekking hebben op de verschillende onderdelen van de openbare orde, met name de rust, veiligheid, gezondheid, zindelijkheid en de openbare overlast;
- c) de verstoring doet zich voor buiten de instelling, op de openbare weg;
- d) het betreft een instelling die toegankelijk is voor het publiek;
- e) de verstoring buiten de instelling wordt veroorzaakt door gedragingen die zich voordoen binnen de instelling.

Deze maatregel is niet van toepassing indien de verstoring geen verband houdt met gedragingen die zich voordoen binnen de instelling, bijvoorbeeld het lawaai dat veroorzaakt wordt door particulieren die de instelling binnengaan of verlaten, of indien de verstoring beperkt blijft tot het inwendige van de instelling : er moet een oorzakelijk verband bestaan tussen het gedrag binnen de instelling en de verstoring buiten de instelling.

In andere gevallen zal de gemeente beroep moeten doen op andere middelen.

De invoering van artikel 134^{quater} raakt niet aan artikel 133 van de Nieuwe Gemeentewet. Artikel 134^{quater} werd toegevoegd om de burgemeester een bijkomende mogelijkheid te geven om op te treden tegen een vorm van openbare ordeverstoring die hij niet ten gronde kan aanpakken op basis van zijn politiebevoegdheid, met name wanneer een ordeverstoring wordt vastgesteld in de omgeving van een instelling tengevolge van activiteiten die zich daarbinnen afspelen, en dit zonder de noodzaak te weten of die activiteiten al dan niet geoorloofd zijn. Het is dus uiterst belangrijk om in de motivatie duidelijk te vermelden op welk artikel men zich heeft gebaseerd. De burgemeester kan de strenge toepassingsregels van artikel 134^{quater} niet omzeilen door zijn beslissing zozegegd te baseren op artikel 133, tweede lid.

C.3.2. Procedure

De wet vermeldt geen procedure die door de burgemeester gevolgd moet worden om zijn ordemaatregel te nemen. Het lijkt me voor de hand liggend dat de burgemeester in het bezit zal zijn van een rapport, opgesteld door een politiedienst of door een andere dienst, en waarop hij zich kan baseren om de ordeverstoring vast te stellen.

Het nieuwe artikel 134^{quater}, in tegenstelling tot het nieuwe artikel 134ter, stelt niet het recht in voor de uitbater van de instelling om zijn verweermiddelen in te brengen. Evenwel, ofschoon de verstoring die de maatregel rechtvaardigt een gevolg zal zijn van het gedrag van derden en niet van de uitbater, zullen de principes van goed bestuur, waaraan de Raad van State steeds refereert, vereisen dat de overheid kennis heeft genomen van de bemerkingen van de uitbater van de instelling welke activiteiten het onderwerp zullen uitmaken van een voorlopige sluiting, en dit vóór de maatregel wordt genomen.

Daaruit volgt dat ik aanraad — behalve voor gevallen van hoogdringendheid die dit niet toelaten, maar die beperkt blijven tot een sluiting van enkele uren — dat de burgemeester aan de belanghebbende het recht geeft om zijn argumenten uiteen te zetten, hetzij schriftelijk, hetzij mondeling ten overstaan van de burgemeester of de ambtenaar die deze daartoe heeft afgevaardigd.

C.3.3. Beslissing

De beslissing van de burgemeester kan enkel betrekking hebben op een voorlopige sluiting van een instelling. Gezien de omstandigheden moet de beslissing uiteraard nauwkeurig gemotiveerd worden. Daarin moet een oorzakelijk verband liggen bijvoorbeeld tussen het gedrag van de personen die de instelling regelmatig bezoeken en de overlast. Dit oorzakelijk verband moet duidelijk blijken uit de motivatie. De motivatie moet uitgewerkt worden op basis van een goed onderbouwd dossier met betrekking tot de klachten tegen de overlast.

De duur zal in verhouding moeten staan tot de veroorzaakte overlast. Het is niet evident dat de burgemeester direct een beslissing neemt voor een termijn van drie maand. Zo werd in een arrest van de Raad van State van 16 september 1999 (zaak A. 86.645/XII-2211) de oplegging van de maximale sluitingstijd beschouwd als absoluut onevenredig.

Ik verzoek u, Mevrouw, Mijnheer de Gouverneur, dit schrijven te willen overmaken aan de dames en heren Burgemeesters en Arrondissementscommissarissen van uw provincie. Met de meeste hoogachting,

De Minister van Binnenlandse Zaken,
A. DUQUESNE

Nota's

- (1) Pol. Gent, 26 januari 1993, T.G.R., 1993, 73, T.M.R., 1994, 2111.
- (2) Pol. Hasselt, 14 mei 1993, T.M.R., 1994, 199, noot Morrens P.